

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2014/2015**Destinace (země, město): Polsko, Katowice**

Jméno, příjmení: Mgr. Radek Jeřábek

Uniwersytet Śląski, Katowice, Polsko

Instytut Filologii Słowiańskiej

Grota-Rowieckiego 5

Sosnowiec

41 205

www.slaw.us.edu.pl

Český jazyk lze na katovické Slezské univerzitě studovat na Institutu slovanské filologie. Moderní budova Institutu se nachází v Sosnovci, městě, které je od Katovic, kde má lektor zajištěné bezplatné ubytování v centru města v tzv. Domě asistenta, vzdálené asi 10 km. Lektori slovanských jazyků (kromě českého zde působí ještě lektori ze Slovenska, Srbska, Slovinska, Chorvatska a Makedonie) mají k dispozici jeden společný, poměrně prostorný kabinet, ve kterém jsou tři počítače, jedna tiskárna a vlastní psací stůl pro každého. Výuka probíhá v učebnách po celé budově, některé jsou vybaveny plátnem, dataprojektorem a reproduktory. Učebny, které jsou postupně multimedializovány, pomalu přibývá, v ak. roce 2014/2015 byla takto zmodernizovány další dvě, což značně ulehčuje možnost interaktivní výuky. Různé technické vybavení si ovšem lze i zapůjčit v sekretariátu slavistiky, popř. v IT oddělení a pro potřeby své výuky samostatně nainstalovat i v dalších učebnách. V tomto ohledu bych chtěl vyzdvihnout podporu moderního způsobu výuky ze strany vedení Institutu. Na chodbě jsou učitelům k dispozici dvě ne vždy fungující kopírky/tiskárny. Oproti předchozím letům dostával každý lektor během semestru několik balíků papíru. V případě nefunkčnosti kopírek je možnost nechat si na vlastní náklady okopírovat dokumenty v některém ze tří soukromých obchodů, které jsou na jednotlivých patrech budovy a jejichž služeb využívají hlavně studenti. Na Institutu není menza, pouze tři bufety se stravou na bázi rychlého občerstvení.

System studia je založen na výběru hlavního slovanského jazyka v prvním ročníku (každý rok se ale otevírají obory jen s některými slovanskými jazyky), ke kterému si pak studenti ve druhém ročníku přidávají druhý jazyk. Praxe byla doposud taková, že druhý jazyk byl jazyk slovanský. Vzhledem k reorganizaci studia ale začínají vznikat kombinace i s neslovanskými jazyky, v případě bohemistiky se jedná o kombinaci český jazyk – německý jazyk. Kromě toho mají studenti germanistiky možnost zvolit si češtinu jako svůj třetí jazyk, jedná se spíše o doplnění jejich studia a k tomu je i odpovídající nízká dotace dvou hodin týdně. V ak. roce 2014/2015 byl po třech letech znovu otevřen první ročník bohemistiky. V říjnu nastoupilo do dvou skupin celkem 35 studentů, mnozí z nich však rezignovali poměrně záhy, další pak během zimního semestru či ve zkouškovém období. Na konci ak. roku jich zůstalo 21. Uvádím zde stručný přehled, kolik studentů studovalo český jazyk v uplynulém ak. roce

- I. ročník / bohemisté (21 studentů rozdělených do dvou skupin)
- II. ročník / germanisté (5 studentů, čeština jako jazyk č. 3, tzv. „lektorát“)
- IV. ročník / bohemisté (11 studentů, druhý jazyk chorvatština nebo makedonština)
- IV. ročník / čeština jako druhý jazyk (8 studentů; první jazyk srbština nebo chorvatština)
- V. ročník / bohemisté (7 studentů; druhý jazyk bulharština)
- V. ročník / čeština jako druhý jazyk (8 studentů, první jazyk slovenština nebo bulharština)

Lektor češtiny vyučuje ve všech skupinách Praktická cvičení z českého jazyka. V zimním semestru se dohromady jednalo o 23 vyučovacích hodin týdně, v letním semestru 19 hodin. Kromě toho má každý vyučující povinnost mít dvě konzultační hodiny týdně.

Výuka gramatiky se lišila podle úrovní jednotlivých skupin, od začátečníků (bohemisté I. ročníku) po pokročilé z V. ročníku bohemistů (ti by měli mít na konci ročníku úroveň C1 – C2). Probíraná slovní zásoba je do jisté míry standardizovaná podle univerzitní příručky Informátor pro vyučující, kde jsou na každý semestr stanovena témata, o kterých by se mělo diskutovat. Studenti také měli za úkol v průběhu semestru prezentovat vybrané téma. Měli tak ukázat, jak jsou schopni samostatného delšího slovního projevu v českém jazyce. Ačkoli úkolem lektora není výuka historie české literatury, snažil jsem se při cvičeních rozebírat se studenty texty některých českých spisovatelů. Často jsme rovněž pracovali s texty z českých novin, časopisů či internetových serverů. Vzhledem k vysoké úrovni studentů, především v oblasti porozumění textům, jsem ve IV. a V. ročníku téměř každou hodinu

pracoval s texty, které nejsou primárně určeny jako didaktický materiál češtiny pro cizince, ale s texty, jež čtou sami Češi. Bylo někdy nutné je trochu upravit, ale na vyšších úrovních se mi osvědčilo pracovat díky nim s aktuálními tématy, ke kterým se studenti rádi vyjadřovali.

Každý semestr je zakončen poměrně rozsáhlou zkouškou, která se skládá z části písemné (gramatický test, porozumění poslechu i psanému textu, esej, popř. překlad) a z ústní části (konverzace na vybrané téma).

Studenti pátého ročníku píšou své diplomové práce většinou zaměřené na problematiku česko-polského překladu. Práce jsou psány polsky, úkolem lektora je korektura pětistránkového resumé v češtině.

Studentka pátého ročníku Martyna Paszek a její kolegyně Izabella Ossolińska ze čtvrtého ročníku se zúčastnily překladatelské soutěže, do které své příspěvky posílali i studenti z dalších polských bohemistik, a umístily se ve svých kategoriích na prvním, resp. druhém místě.

V následující pasáži popíšu několik provedených aktivit, které se netýkají přímo samotné výuky, ale spadají pod práci lektora a souvisí s prezentací české kultury v zahraničí.

28. října 2014 byl českou ambasádou ve Varšavě zorganizován slavnostní banket k výročí založení Československé republiky v roce 1918. Na tuto událost bylo pozváno mnoho hostů, kteří přispívají k prohloubení česko-polských vztahů. Přijal jsem, stejně jako několik dalších kolegů z polských bohemistik, pozvání na tento banket a během večera získal několik cenných kontaktů. Jedním z nich bylo setkání s ředitelem Českého centra ve Varšavě panem Petrem Janyškou a domluva na případné spolupráci. České centrum po následujících jednáních zapůjčilo katovické slavistice svou výstavu 25 velkých fotografií s tématem Pražského jara 1968, následné okupace Československa a představení oběti Jana Palacha. Celá výstava byla prezentována v hlavní hale Institutu slovanské filologie v březnu 2015 a prohlédnout si ji tak mohli všichni studenti a návštěvníci budovy.

Každoročně v prosinci se na slavistice koná Slovanský den, kde studenti na jednotlivých stanovištích prezentují zemi, jejíž jazyk studují. Česko bylo návštěvníkům ukazováno studenty především I. a IV. ročníku řadou fotografií, knih, ochutnávek českého jídla a pití, plakátem o Járovi Cimrmanovi a rovněž velmi zdařilou videoprezentací o českých vynálezcích a vynálezech.

Na konci března 2015 jsem za velkého zájmu studentů zorganizoval exkurzi do Ostravy, kde jsme navštívili budovy České televize, Divadla Antonína Dvořáka, oboje

s odborným výkladem tamějších pracovníků, dále radniční věž v Ostravě, knihkupectví a antikvariáty v centru města.

Posílen zájmem o výše zmíněnou exkurzi (kdy jsme bohužel museli i některé studenty z kapacitních důvodů odmítnout), chtěl jsem v květnu ještě zorganizovat, tak jako v předchozích letech, vícedenní exkurzi do Česka, tentokrát do oblasti Třebíče a Telče. Přes původní avizovaný zájem se nakonec na tuto exkurzi přihlásili pouze čtyři studenti a bylo nutné plánovaný výjezd zrušit. Studenti neprokázali příliš velkou ochotu více se zajímat o Českou republiku. Tato exkurze by je totiž stála mnohem více peněz, času i sil než předchozí několikahodinový výlet do Ostravy. Tento fakt působil poměrně demotivačně pro další výuku a bude mým úkolem zájem o české dění v následujícím roce zvýšit.

Pro zpestření výuky bylo na katovickou bohemistiku pozváno několik vyučujících z českých univerzit. Vyzdvihnout bych chtěl především přednášky olomouckého bohemisty doc. Mgr. Erika Gilka, Ph.D., o Ladislavu Fuksovi a o současné české literatuře, dále pracovní seminář Mgr. Karla Šebely, Ph.D., o filosofické terminologii v češtině, nebo přednášku doc. Mgr. Jaroslava Davida, Ph.D., o názvosloví v českých městech.

Institut slovanské filologie se v posledních letech potýká s malým zájmem středoškolských studentů o studium slovanských jazyků (nejvýraznější zájem je o češtinu a o chorvatštinu, ostatní nabízené jazyky mají již značné problémy). Z tohoto důvodu probíhá celá řada promoakcí, jejichž úkolem je zvýšit povědomí veřejnosti o studiu na Institutu. Na některých se podíleli především moji kolegové, častokrát s pomocí vybraných studentů. Za sebe bych uvedl moderování a organizaci českého večera v rámci každotýdenního večerního setkávání polských a zahraničních studentů nazvaného Polyglot café. Součástí tohoto večera byla výuka základních slovních obrátů v češtině, zpěv několika českých písní nebo upozornění na zrádná slova v češtině a polštině, kdy podobně znějící slova mají úplně jiný význam.

Závěrem bych rád podotkl, že s pracovníky univerzity, zejména s dr. Mroczkovou, dr. Tkaczewskim nebo prof. Miodińskim, je velmi dobrá spolupráce a jsou kdykoli ochotni pomoci či poradit.